

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Код і найменування спеціальності	071 Облік і оподаткування
Тип і назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»
Курс, семестр	1 курс, 2 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 4, загальна кількість годин – 120, із яких: <i>денна форма здобуття освіти:</i> лекцій – 16 год., семінарських занять – 24 год.; <i>заочна форма здобуття освіти:</i> лекцій – 4 год., семінарських занять – 2 год. Форма семестрового контролю – екзамен.
Мова(и) викладання	Державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Факультет обліку та фінансів, кафедра політології, історії і філософії
Контактні дані розробника(ів)	<i>Викладач:</i> Макарець Світлана, кандидат історичних наук, доцент <i>Контакти:</i> каб. 458 (навчальний корпус № 4) <i>e-mail:</i> svitlana.makarets@pdau.edu.ua <i>Сторінка викладача:</i> https://www.pdau.edu.ua/people/makarec-svitlana-volodymyrivna

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Дисципліни, що передують вивченню навчальної дисципліни «Історія та культура України» відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми: «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Філософія»; дисципліни соціально-гуманітарного циклу, які вивчалися в загальноосвітніх навчальних закладах, зокрема історія України.
Компетентності	<i>Загальні:</i> ЗК01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК05. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. ЗК07. Здатність бути критичним та самокритичним. ЗК09. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
Програмні результати навчання	ПР17. Вміти працювати як самостійно, так і в команді, проявляти лідерські якості та відповідальність у роботі, дотримуватися етичних принципів, поважати індивідуальне та культурне різноманіття. ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави. ПР23. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми

рухової активності для ведення здорового способу життя.
ПР25. Застосовувати сучасні концепції економічної безпеки й економічного контролю при обґрунтуванні дієвого механізму захищеності економічних інтересів підприємства від впливу внутрішніх та зовнішніх загроз; попередження правопорушень у фінансово-економічній сфері.

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)

ОК сприяє набуттю комплексу соціальних навичок (soft skills), важливих для сучасного фахівця: критичне мислення і аналіз, толерантність, вміння формувати власну думку, навички тайм-менеджменту, комунікативні і презентаційні навички.

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сформувані у здобувачів вищої освіти комплексне розуміння закономірностей та особливостей розвитку української державності, суспільства, культури, національної ідентичності в контексті світових історичних процесів, патріотичний світогляд, активну соціальну і громадянську позицію.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Вступ до курсу. Стародавня історія України.

Тема 2. Київська Русь і Галицько-Волинська держава.

Тема 3. Історико-культурний розвиток українських земель у литовсько-польську добу (II пол. XIV – I пол. XVII ст.).

Тема 4. Історія та культура Гетьманщини. Бароко.

Тема 5. Україна в складі Російської та Австро-Угорської імперій у XIX ст. Національно-культурне відродження України.

Тема 6. Україна на початку XX ст. (1901–1921 рр.). Модерн.

Тема 7. Україна в умовах тоталітарного режиму (1921–1991 рр.). Андеграунд.

Тема 8. Україна в роки незалежності. Постмодернізм.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ

Словесні (лекція, розповідь, пояснення, бесіда); наочні (ілюстрування, демонстрування); практичні (аналіз історичних джерел); методи формування пізнавальних інтересів (створення ситуації інтересу й новизни навчального матеріалу, метод використання життєвого досвіду); методи стимулювання і мотивації обов'язку і відповідальності до навчання (роз'яснення мети вивчення предмета, висунування вимог, заохочення, вказування на недоліки, зауваження); інтерактивні методи (дискусії, метод мозкового штурму, «займи позицію», «мнемотурнір», робота в малих групах); мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій), методи контролю (усного, письмового) і самоконтролю (самоаналіз, самооцінювання) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання

Наведені в Додатку до силабусу.

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

- щодо термінів виконання та перескладання

Усі завдання, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані у встановлений термін; роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчий бал (-30%). Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин із дозволу деканату. Повторне проходження контрольного заходу із навчальної дисципліни для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів. Отримана оцінка у разі другого повторного проходження контрольного заходу є остаточною.

- щодо академічної доброчесності

Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного

	університету.
- щодо відвідування занять	Відвідування лекційних і семінарських занять здобувачами вищої освіти є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача.
- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти	На здобувачів вищої освіти поширюється право на визнання результатів навчання, здобутих у неформальній / інформальній освіті. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах (Prometheus, Coursera, ВУМ online, EdEra тощо). Особливості неформального / інформального навчання та процедури перезарахування їх як освітнього компонента або його частини регламентовані «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету».
- щодо оскарження результатів оцінювання	Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Порядок оскарження результатів оцінювання здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті».

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Бойко О. Д. Історія України : підручник. 8-е вид., перероб., доп. Київ : ВЦ «Академія», 2021. 640 с.
2. Бойко О. Новітня історія України. 2014–2023 : навч. посіб. 2-ге вид. Київ : ВЦ «Академія», 2023. 224 с.
3. Кондратюк К., Качмар В. Новітня історія України (1945–2020 роки) : навч. посіб. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 212 с.
4. Лазарович М. Історія та культура України : підручник. Тернопіль : ЗУНУ, 2023. 731 с.
5. Українська культура : підручник / В. О. Лозовой (керівник авт. кол.), Л. В. Анучина, О. В. Бурлука та ін. Харків : Право, 2021. 400 с.

Допоміжні

1. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. Київ : Портал, 2022. 408 с.
2. Історія української культури (від стародавніх часів до XIX століття) : ілюстр. хрестоматія : у 3 ч. / за заг. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. Ч. 1. Київ : Ліра-К, 2020. 320 с.
3. Історія української культури (XX століття) : ілюстр. хрестоматія : у 3 ч. / за заг. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. Ч. 2. Київ : Ліра-К, 2022. 292 с.
4. Історія української культури (1991–2023) : ілюстр. хрестоматія : у 3 ч./ за заг. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. Ч.3. Київ : Ліра-К, 2023. 320 с.
5. Макарець С. В. Полтавське земське ремісничє училище як осередок професійної освіти Полтавської губернії наприкінці XIX – на початку XX ст. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2024. №8(26). С. 1196–1206.

6. Мороз П. В., Мороз І. В., Власов В. С. Історія України в джерелах : практикум. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. 564 с.
7. Україна в історії Європи ХІХ – початку ХХІ ст. : історичні нариси / за ред. С. В. Віднянського. Київ : Інститут історії України НАН України, 2020. 814 с.
8. Якименко М. А., Макарець С. В., Краснікова О. М. Сільське господарство Лівобережної України в умовах аграрних реформ 1861–1917 років : монографія. Полтава : ПП «Астроя», 2020. 250 с.
9. Sharavara T., Makarets S. Problems of agrarian history of the Carpathian region at the end of the XVIII – the middle of the XIX century in contemporary Ukrainian historiography. *Східноєвропейський історичний вісник*. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2019. Вип. 10. С. 18–26.
10. Yakymenko M., Sharavara T., Makarets S., Nikolaienko Y. The Problem of Labour Migration of Ukrainian Peasants and Burghers in the Internal Policy of Russian Empire in the Second Half of the Nineteenth – Early Twentieth Centuries. *Український історичний журнал*. 2019. № 6. С. 142–154.

Інформаційні ресурси

1. Енциклопедія історії України. URL: <http://surl.li/lipvo>
2. Звід пам'яток історії та культури України : Енциклопедичне видання: у 28 т. URL: <http://surl.li/liqfa>
3. Ізборник: Історія України ІХ–ХVІІІ ст. Першоджерела та інтерпретації. URL: <http://surl.li/liqfk>
4. Сайт Інституту історії України НАН України. URL: <http://surl.li/liqhl>
5. Сайт Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. URL: <http://surl.li/kwaxt>
6. Сайт Українського інституту національної пам'яті. URL: <http://surl.li/liqji>

Реквізити затвердження

Затверджено на засіданні кафедри політології, історії і філософії. Протокол від 02 вересня 2024 року № 1.

Додаток до силябусу
**СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ**

**Схема нарахування балів із навчальної дисципліни
(денна форма здобуття освіти)**

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	Опитування на семінарських заняттях	Розв'язування тестів	Підготовка презентації	Написання реферату	Екзамен	
Тема 1. Вступ до курсу. Стародавня історія України.	5	10				5
Тема 2. Київська Русь і Галицько-Волинська держава.	5					5
Тема 3. Історико-культурний розвиток українських земель у литовсько-польську добу (II пол. XIV – I пол. XVII ст.).	5					5
Тема 4. Історія та культура Гетьманщини. Бароко.	5					5
Тема 5. Україна в складі Російської та Австро-Угорської імперій у XIX ст. Національно-культурне відродження України.	5					15
Тема 6. Україна на початку XX ст. (1901–1921 рр.). Модерн.	5					5
Тема 7. Україна в умовах тоталітарного режиму (1921–1991 рр.). Андеграунд.	5					15
Тема 8. Україна в роки незалежності. Постмодернізм.	5					5
Самостійна робота			10	10		20
Екзамен					20	20
Разом	40	20	10	10	20	100

**Схема нарахування балів із навчальної дисципліни
(заочна форма здобуття освіти)**

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	Опитування на семінарських заняттях	Розв'язування тестів	Контрольна робота	Екзамен	
Тема 1. Вступ до курсу. Стародавня історія України.	-	20			-
Тема 2. Київська Русь і Галицько-Волинська держава.	-				-
Тема 3. Історико-культурний розвиток українських земель у литовсько-польську добу (II пол. XIV – I пол. XVII ст.).	-				-
Тема 4. Історія та культура Гетьманщини. Бароко.	10				30
Тема 5. Україна в складі Російської та Австро-Угорської імперій у XIX ст. Національно-культурне відродження України.	-				-
Тема 6. Україна на початку XX ст. (1901–1921 рр.). Модерн.	-				-

Тема 7. Україна в умовах тоталітарного режиму (1921–1991 рр.). Андеграунд.	-				
Тема 8. Україна в роки незалежності. Постмодернізм.	-				-
Індивідуальне завдання			50		50
Екзамен				20	20
Разом	10	20	50	20	100

Шкала та критерії оцінювання опитування на семінарських заняттях

(* – заочна форма здобуття освіти)

Кількість балів	Критерії оцінювання
5 9–10*	Здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, проводить порівняння історичних подій і фактів, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки. Здатен самостійно на основі сформованих ціннісних орієнтирів оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції, відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, пропонувати способи розв'язання суспільних проблем. Демонструє здатність діяти соціально відповідально та свідомо, визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства, зберігати та примножувати їх; розуміння необхідності забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність, що свідчить про високий рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
4 7–8*	Здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією; намагається проводити порівняння історичних подій і фактів, наводити аргументи на підтвердження власних думок. Здатен самостійно на основі сформованих ціннісних орієнтирів оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції, відстоювати власну світоглядну та громадську позицію. Демонструє здатність діяти соціально відповідально та свідомо, визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства, зберігати та примножувати їх; розуміння необхідності забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави. Але при висвітленні питань і формулюванні висновків не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки. Загалом відповідь свідчить про достатній рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
3 5–6*	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину навчального матеріалу, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства, послуговується науковою термінологією. Робить спроби на основі сформованих ціннісних орієнтирів оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції, відстоювати власну світоглядну та громадську позицію. Демонструє здатність діяти соціально відповідально та свідомо, визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства, зберігати та примножувати їх; розуміння необхідності забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави. Але при висвітленні питань і формулюванні висновків не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, виявляє фрагментарні знання окремих положень, допускає істотні неточності та помилки. Загалом відповідь свідчить про задовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
2 3–4*	Здобувач вищої освіти не володіє у достатньому обсязі навчальним матеріалом, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства; окремі питання

	висвітлює поверхнево, майже не послуговуючись науковою термінологією. Робить спроби на основі сформованих ціннісних орієнтирів оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції, але виключно на рівні інтуїції, без глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, хоча при цьому демонструє здатність діяти соціально відповідально та свідомо, визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства, зберігати та примножувати їх; розуміння необхідності забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави. Загалом відповідь свідчить про низький рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
1 1–2*	Здобувач вищої освіти демонструє низький рівень знань і розуміння навчального матеріалу, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства; окремі питання відтворює на рівні розпізнавання явищ, майже не послуговуючись науковою термінологією; допускає істотні фактичні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді. Не робить спроб на основі сформованих ціннісних орієнтирів оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції, відстоювати власну світоглядну та громадську позицію. Не демонструє здатність діяти соціально відповідально та свідомо, визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства, зберігати та примножувати їх; розуміння необхідності забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави. Загалом відповідь свідчить про незадовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
0	Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити; відповідь відсутня, що не дає змоги оцінити формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Шкала та критерії оцінювання розв'язування тестів
(* – заочна форма здобуття освіти)

Кількість балів	Критерії оцінювання	
10 19–20*	із 40 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 37–40 питань	Продемонстрований високий рівень володіння програмним матеріалом, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства: здобувач вищої освіти володіє базовим категорійно-понятійним апаратом сучасної історичної науки; застосовує критичне мислення для вирішення поставлених завдань; вміє аналізувати історичні процеси та явища політичної, соціально-економічної та культурної сфер. Виконані тестові завдання свідчать про високий рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
9 17–18*	із 40 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 33–36 питань	Продемонстрований належний рівень володіння програмним матеріалом, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства: здобувач вищої освіти володіє базовим категорійно-понятійним апаратом сучасної історичної науки; застосовує критичне мислення для вирішення поставлених завдань; вміє аналізувати історичні процеси та явища політичної, соціально-економічної та культурної сфер. Виконані тестові завдання свідчать про достатній рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
8 15–16*	із 40 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 29–32 питань	
7 13–14*	із 40 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 25–28 питань	
6 11–12*	із 40 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 21–24 питань	
5 9–10*	із 40 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 17–20 питань	

4 7–8*	із 40 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 13–16 питань	Продемонстрований посередній рівень володіння програмним матеріалом, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства: здобувач вищої освіти володіє базовим категорійно-понятійним апаратом сучасної історичної науки, але знання фрагментарні; виникають труднощі у застосуванні критичного мислення для вирішення поставлених завдань, а також в ході аналізу історичних процесів та явищ політичної, соціально-економічної та культурної сфер. Виконані тестові завдання свідчить про задовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
3 5–6*	із 40 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 9–12 питань	Продемонстрований низький рівень володіння програмним матеріалом, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства: здобувач вищої освіти практично не володіє базовим категорійно-понятійним апаратом сучасної історичної науки; не використовує критичне мислення для вирішення поставлених завдань, не здатен аналізувати історичні процеси та явища політичної, соціально-економічної та культурної сфер. Виконані тестові завдання свідчить про незадовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
2 3–4*	із 40 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 5–8 питань	Продемонстрований низький рівень володіння програмним матеріалом, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства: здобувач вищої освіти практично не володіє базовим категорійно-понятійним апаратом сучасної історичної науки; не використовує критичне мислення для вирішення поставлених завдань, не здатен аналізувати історичні процеси та явища політичної, соціально-економічної та культурної сфер. Виконані тестові завдання свідчить про незадовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
1 1–2*	із 40 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 1–4 питань	Продемонстрований низький рівень володіння програмним матеріалом, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства: здобувач вищої освіти практично не володіє базовим категорійно-понятійним апаратом сучасної історичної науки; не використовує критичне мислення для вирішення поставлених завдань, не здатен аналізувати історичні процеси та явища політичної, соціально-економічної та культурної сфер. Виконані тестові завдання свідчить про незадовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
0	усі завдання виконано неправильно	Немає змоги оцінити формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Шкала та критерії оцінювання написання реферату
(денна форма здобуття освіти)

Кількість балів	Критерії оцінювання
9–10	Реферативна робота виконана на високому рівні, виявляє самостійність, творчість та оригінальність, глибоке розуміння проблеми, що розглядається. Висунуті тези аргументовані. Застосовані порівняння й узагальнення для аналізу історичних та культурних засад розвитку суспільства. Наведено альтернативні погляди на проблему на основі опанування здобутків класичної та сучасної історичної науки. Проаналізовано історичні події та явища, зроблено оцінку діяльності історичних діячів із позиції загальнолюдських та національних цінностей. Продемонстровані світоглядна і громадянська позиція автора, здатність визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства, розуміння необхідності забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави. Висновки демонструють критичне мислення. Робота відповідає основним вимогам щодо стилю, оформлення, використання цитат. Загалом виконана робота свідчить про високий рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
7–8	Реферативна робота виконана добре, виявляє знання теоретичного матеріалу, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства, розуміння проблеми, що розглядається. Висунуті тези достатньо аргументовані. Зроблений належний аналіз різних точок зору на проблему на основі опанування здобутків класичної та сучасної історичної науки; викладена власна позиція на проблему з точки зору загальнолюдських та національних цінностей. Продемонстровані світоглядна і громадянська позиція автора, здатність визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства, розуміння необхідності забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави. Висновки демонструють критичне мислення. Робота відповідає основним вимогам щодо стилю, оформлення,

	використання цитат. Загалом виконана робота свідчить про достатній рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
5–6	Реферативна робота виконана задовільно, допущені незначні помилки при визначенні історичних категорій, смислових зв'язків тощо, хоча загалом робота виявляє знання теоретичного матеріалу, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства, розуміння проблеми, що розглядається. Зроблений короткий аналіз різних точок зору на проблему на основі опанування здобутків класичної та сучасної історичної науки. Продемонстровані світоглядна і громадянська позиція автора, здатність визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства, розуміння необхідності забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави. Викладена власна позиція з точки зору загальнолюдських та національних цінностей, але вона не достатньо аргументована. Вимоги щодо оформлення реферату загалом дотримані. Загалом виконана робота свідчить про задовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
3–4	Реферативна робота виконана на низькому рівні. Виявлено недостатнє розуміння проблеми; тема висвітлена частково. Зустрічаються неточності у викладі матеріалу, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства, мають місце помилки при використанні категорійно-понятійного апарату сучасної історичної науки. Аналіз різних точок зору на проблему на основі опанування здобутків класичної та сучасної історичної науки занадто поверхневий. Світоглядну і громадянську позиції автора, здатність визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства, розуміння необхідності забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави простежити складно. Висновки не достатньо аргументовані. Відсутня власна позиція з точки зору загальнолюдських та національних цінностей. Роботі бракує проблемності та оригінальності. Є недоліки в оформленні реферату. Загалом виконана робота свідчить про низький рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
1–2	Реферативна робота виконана незадовільно. Виявлено недостатнє розуміння проблеми, тема не розкрита. У роботі мають місце серйозні помилки у викладі матеріалу, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства, та при використанні категорійно-понятійного апарату сучасної історичної науки. Відсутній аналіз різних точок зору на проблему на основі опанування здобутків класичної та сучасної історичної науки. Світоглядна і громадянська позиції автора, здатність визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства, розуміння необхідності забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави не простежуються. Робота несамостійна. Логічна структура, стиль, оформлення викликають серйозні зауваження. Загалом виконана робота свідчить про незадовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
0	Реферативна робота не виконана, що не дає змоги оцінити формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Шкала та критерії оцінювання підготовки презентації
(денна форма здобуття освіти)

Кількість балів	Критерії оцінювання
9–10	Презентація виконана на високому рівні, відображає глибоке розуміння та усвідомлення матеріалу, творчий підхід до поставлених задач. Заявлена тема розкрита повністю. Вдало використані порівняння й узагальнення для аналізу історичних та культурних засад розвитку суспільства. Висловлене власне ставлення до проблеми. Презентація відображає альтернативні погляди на проблему на основі опанування широкого кола джерел та здатність здобувача вищої освіти формувати і відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства, розуміти необхідність забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави. Малюнки, звуки, фото,

	анімації – у кількості, виправданій змістом презентації. Презентація характеризується оригінальністю. Загалом виконана робота свідчить про високий рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
7–8	Презентація виконана добре, відображає належне розуміння та усвідомлення матеріалу, творчий підхід до поставлених задач. Заявлена тема розкрита достатньо глибоко. Здобувач вищої освіти демонструє вільне володіння понятійним апаратом з теми. Використані порівняння й узагальнення для аналізу історичних та культурних засад розвитку суспільства. Зроблений аналіз (хоча і дещо обмежений) різних точок зору на проблему на основі опанування широкого кола джерел. Продемонстрована здатність здобувача вищої освіти формувати і відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства, розуміти необхідність забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави. Малюнки, звуки, фото, анімації – у кількості, виправданій змістом презентації. Презентація характеризується оригінальністю. Загалом виконана робота свідчить про достатній рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
5–6	Презентація виконана задовільно. Заявлена тема розкрита достатньо. Здобувач вищої освіти демонструє володіння категорійно-понятійним апаратом сучасної історичної науки, хоча допускає незначні помилки при визначенні категорій та поясненні теоретичного матеріалу. Порівняння й узагальнення для аналізу історичних та культурних засад розвитку суспільства практично відсутні, презентація базується переважно на простій констатації фактів. Здобувач вищої освіти намагається формувати і відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, хоча аргументація для цього не завжди є достатньою; визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства, демонструвати розуміння необхідності забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави. Структурна побудова презентації загалом правильна. Загалом виконана робота свідчить про задовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
3–4	Презентація виконана на низькому рівні. Присутнє лише часткове висвітлення теми. У здобувача вищої освіти виникають складності у використанні категорійно-понятійного апарату сучасної історичної науки. Під час викладу матеріалу, що стосується історичних та культурних засад розвитку суспільства, прослідковується непослідовність, структура роботи не продумана, часом алогічна, що свідчить про низький рівень розвитку критичного мислення. Включена інформація добута із незначної кількості джерел; здобувач вищої освіти не може їх порівнювати, а обмежується простим перерахунком. Здатність формувати і відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства, розуміти необхідність забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави продемонстрована не достатньо. Проект містить переважно текстову інформацію. Загалом виконана робота свідчить про низький рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
1–2	Презентація виконана незадовільно. Виявлено недостатнє розуміння проблеми, тема не розкрита. Здобувач вищої освіти припускається серйозних помилок при використанні категорійно-понятійного апарату сучасної історичної науки. Відсутній аналіз різних точок зору на проблему історичних та культурних засад розвитку суспільства. Не продемонстрована здатність формувати і відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства, розуміти необхідність забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави. Проект здається випадковим, нашвидку зробленим, чи незакінченим. Загалом виконана робота свідчить про незадовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
0	Презентація відсутня, що не дає змоги оцінити формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Шкала та критерії оцінювання контрольної роботи
(заочна форма здобуття освіти)

Кількість балів	Критерії оцінювання
41–50	<p>Контрольна робота виконана на високому рівні, виявляє самостійність, творчість та оригінальність, глибоке розуміння питань, що розглядаються. Відповідь базується на аналізі фактів, даних та інформації з основних та додаткових джерел. Висунуті тези аргументовані. Застосовані ключові історичні поняття, теорії та методи для аналізу історичних та культурних засад розвитку суспільства. Застосовані порівняння й узагальнення для аналізу взаємозв'язку понять, явищ, процесів. Наведено альтернативні погляди на проблему на основі опанування здобутків класичної та сучасної історичної науки. Здійснено оцінку історичних подій та явищ, діяльності історичних діячів із позиції загальнолюдських та національних цінностей. Представлена робота демонструє критичне мислення автора та здатність формувати і відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, діяти соціально відповідально та свідомо, зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства. Загалом виконана робота свідчить про високий рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.</p>
31–40	<p>Контрольна робота виконана добре, виявляє знання теоретичного матеріалу, розуміння питань, що розглядаються. Відповідь базується на аналізі фактів, даних та інформації з основних та додаткових джерел. Зроблений належний аналіз різних точок зору на проблему на основі опанування здобутків класичної та сучасної історичної науки і викладене власне позиція з точки зору загальнолюдських та національних цінностей. Застосовані ключові історичні поняття, теорії та методи для аналізу історичних та культурних засад розвитку суспільства. Висунуті тези достатньо аргументовані. Представлена робота демонструє критичне мислення автора та здатність формувати і відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, діяти соціально відповідально та свідомо, зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства. Загалом виконана робота свідчить про достатній рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.</p>
21–30	<p>Контрольна робота виконана задовільно, в ході аналізу історичних та культурних засад розвитку суспільства допущені незначні помилки при визначенні історичних категорій, смислових зв'язків тощо, хоча загалом робота виявляє знання теоретичного матеріалу, розуміння проблеми, що розглядається. Зроблений короткий аналіз різних точок зору на проблему на основі опанування класичної та сучасної історичної науки. Представлена робота демонструє здатність формувати і відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, діяти соціально відповідально та свідомо, зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства продемонстрована, але спостерігаються труднощі при доборі аргументів для підтвердження власної думки. Загалом виконана робота свідчить про задовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.</p>
11–20	<p>Контрольна робота виконана на низькому рівні. Виявлено недостатнє розуміння проблем, що стосуються історичних та культурних засад розвитку суспільства; питання висвітлені частково. Зустрічаються неточності у викладі матеріалу, мають місце помилки при використанні категорійно-понятійного апарату сучасної історичної науки. Аналіз різних точок зору на проблему, що базується на інформації з основних та додаткових джерел, аналіз історичних подій та явищ, діяльності історичних діячів із позиції загальнолюдських та національних цінностей занадто поверхневий. Продемонстрована здатність формувати і відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, діяти соціально відповідально та свідомо, зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства, але спостерігаються труднощі і помилки при доборі аргументів для підтвердження власної думки. Загалом виконана робота свідчить про низький рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.</p>

1–10	Контрольна робота виконана незадовільно. Виявлено недостатнє розуміння проблем, що стосуються історичних та культурних засад розвитку суспільства, питання не розкриті. Відсутній аналіз різних точок зору на проблему, що базується на інформації з основних та додаткових джерел. У роботі мають місце серйозні помилки при використанні категорійно-понятійного апарату сучасної історичної науки, при аналізі історичних подій та явищ, діяльності історичних діячів із позиції загальнолюдських та національних цінностей. Контрольна робота містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Не продемонстрована здатність формувати і відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, діяти соціально відповідально та свідомо, зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства. Робота несамостійна. Загалом виконана робота свідчить про незадовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
0	Контрольна робота не виконана, що не дає змоги оцінити формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Шкала та критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на екзамені

(містить три теоретичні питання)

Вид завдання	Бали	Критерії оцінювання
для 1-го і 2-го теоретичних питань	7	Продемонстровано вільне володіння визначеними програмою знаннями, уміннями та навичками; показано глибоке розуміння історії та культури України в цілому, вміння аналізувати головні її етапи, явища та події; відмінне володіння категорійно-понятійним апаратом сучасної історичної науки. Правильно і в достатній кількості підібрано необхідні для відповіді факти, що стосуються історичних та культурних засад розвитку суспільства; наявне вміння систематизувати знання, структурувати історичний процес в цілому та окремі його етапи; продемонстровано вміння робити на основі історичного матеріалу обґрунтовані висновки та узагальнення; доведено вміння критично оцінювати історичну спадщину із позиції загальнолюдських та національних цінностей, висловлюється власне ставлення; у ході відповіді демонструються навички самостійного критичного мислення, самостійного аналізу історичних джерел, що репрезентують найважливіші здобутки класичної та сучасної історичної науки; здатність формувати і відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства; розуміння необхідності забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави; відповідь чітка, логічна, послідовна і завершена. Загалом відповідь на питання свідчить про високий рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
	6	Продемонстровано вільне володіння визначеними програмою знаннями, уміннями та навичками; показано глибоке розуміння історії та культури України в цілому, вміння аналізувати головні її етапи, явища та події; відмінне володіння категорійно-понятійним апаратом сучасної історичної науки. Правильно і в достатній кількості підібрано необхідні для відповіді факти, що стосуються історичних та культурних засад розвитку суспільства; наявне вміння систематизувати знання, структурувати історичний процес в цілому та окремі його етапи; продемонстровано вміння робити на основі історичного матеріалу обґрунтовані висновки та узагальнення; доведено вміння критично оцінювати історичну спадщину із позиції загальнолюдських та національних цінностей, висловлюється власне ставлення; у ході відповіді демонструються навички самостійного критичного мислення, самостійного аналізу історичних джерел, що репрезентують найважливіші здобутки класичної та сучасної історичної науки; відповідь чітка, логічна, послідовна і завершена. Продемонстрована здатність формувати і відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, визначати досягнення і ідентифікувати цінності

	<p>суспільства, розуміння необхідності забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави, проте помітні деякі труднощі із висловлюванням власного ставлення щодо винесеної проблеми. Загалом відповідь на питання свідчить про достатній рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.</p>
5	<p>Знання в обсязі програми є глибокими, показано належне розуміння історії та культури України в цілому, головних етапів її розвитку. Здобувач вищої освіти характеризує визначальні явища та події у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах; загалом вільно володіє категорійно-понятійним апаратом сучасної історичної науки. Показано знання основних джерел, що репрезентують найважливіші здобутки класичної та сучасної історичної науки. Самостійно, логічно і послідовно здійснюються узагальнення та робляться висновки. Проте у здобувача вищої освіти виникають деякі ускладнення в процесі аналізу історичних подій та окремих фактів, що стосуються історичних та культурних засад розвитку суспільства, їх критичної оцінки. Здатність формувати і відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства, розуміння необхідності забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави продемонстровані, але припускаються незначні помилки при доборі аргументів для підтвердження власної думки. Загалом відповідь на питання свідчить про достатній рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.</p>
4	<p>Знання в обсязі програми є глибокими, показано належне розуміння історії та культури України в цілому, головних етапів її розвитку. Здобувач вищої освіти характеризує визначальні явища та події у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах; загалом вільно володіє категорійно-понятійним апаратом сучасної історичної науки. Показано знання основних джерел, що репрезентують найважливіші здобутки класичної та сучасної історичної науки. Самостійно, логічно і послідовно здійснюються узагальнення та робляться висновки. Проте у здобувача вищої освіти виникають деякі ускладнення в процесі аналізу історичних подій та окремих фактів, що стосуються історичних та культурних засад розвитку суспільства, їх критичної оцінки. Здатність формувати і відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства, розуміння необхідності забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави продемонстровані, але спостерігаються труднощі і помилки при доборі аргументів для підтвердження власної думки. Загалом відповідь на питання свідчить про задовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.</p>
3	<p>Наявні знання основної частини програмного матеріалу з історії та культури України, але питання розкривається неповно, здобувач вищої освіти поверхнево характеризує визначальні явища та події у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах; наявні суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках. Категорійно-понятійний апарат сучасної історичної науки, яким оперує здобувач вищої освіти, обмежений; зустрічаються неточності у трактуванні понять і термінів. Знання основних джерел, що репрезентують найважливіші здобутки класичної та сучасної історичної науки, зводяться до простого їх перерахунку. Відповідь непослідовна, недостатньо самостійна, аргументація і оцінка історичних подій та окремих фактів, що стосуються історичних та культурних засад розвитку суспільства, слабка. Здатність формувати і відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства, розуміння необхідності забезпечення сталого розвитку України, її</p>

		зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави продемонстровані не достатньо. Загалом відповідь на питання свідчить про задовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
	2	Немає знань більшої частини програмного матеріалу з історії та культури України та головного фактичного матеріалу; здобувач вищої освіти поверхнево характеризує визначальні явища та події у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах; наявні грубі помилки в знанні фактичного матеріалу, що стосується історичних та культурних засад розвитку суспільства, у трактуванні історичних понять і термінів, які використовує здобувач вищої освіти. Знання основних джерел, що репрезентують найважливіші здобутки класичної та сучасної історичної науки, взагалі відсутнє. Не продемонстровані здатність формувати і відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства, розуміння необхідності забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави не простежуються. Відповідь несамотійна, безсистемна. Загалом відповідь на питання свідчить про низький рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
	1	Здобувач вищої освіти демонструє мінімальне знання фактичного матеріалу, занадто поверхнево характеризує визначальні явища та події у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах; наявні грубі помилки в знанні фактичного матеріалу, що стосується історичних та культурних засад розвитку суспільства, у трактуванні історичних понять і термінів, які використовує здобувач вищої освіти. Знання основних джерел, що репрезентують найважливіші здобутки класичної та сучасної історичної науки, взагалі відсутнє. Не продемонстровані здатність формувати і відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства, розуміння необхідності забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави. Відповідь несамотійна, безсистемна. Загалом відповідь на питання свідчить про незадовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
	0	Відсутні знання програмного матеріалу; відповідь на питання білета помилкова, що не дає змоги оцінити формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
	6	Продемонстровано вільне володіння визначеними програмою знаннями, уміннями та навичками; показано глибоке розуміння історії та культури України в цілому, вміння аналізувати головні її етапи, явища та події; відмінне володіння категорійно-понятійним апаратом сучасної історичної науки. Правильно і в достатній кількості підібрано необхідні для відповіді факти, що стосуються історичних та культурних засад розвитку суспільства; наявне вміння систематизувати знання, структурувати історичний процес в цілому та окремі його етапи; продемонстровано вміння робити на основі історичного матеріалу обґрунтовані висновки та узагальнення; доведено вміння критично оцінювати історичну спадщину із позиції загальнолюдських та національних цінностей, висловлюється власне ставлення; у ході відповіді демонструються навички самостійного критичного мислення, самостійного аналізу історичних джерел, що репрезентують найважливіші здобутки класичної та сучасної історичної науки. Продемонстровані здатність формувати і відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства, розуміння необхідності забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави. відповідь чітка, логічна, послідовна і завершена. Загалом відповідь на питання свідчить про високий рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

для 3-го теоретичного питання	5	Знання в обсязі програми є глибокими, показано належне розуміння історії та культури України в цілому, головних етапів її розвитку. Здобувач вищої освіти характеризує визначальні явища та події у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах; загалом вільно володіє категорійно-понятійним апаратом сучасної історичної науки. Показано знання основних джерел, що репрезентують найважливіші здобутки класичної та сучасної історичної науки. Самостійно, логічно і послідовно здійснюються узагальнення та робляться висновки. Проте у здобувача вищої освіти виникають деякі ускладнення в процесі аналізу історичних подій та окремих фактів, що стосуються історичних та культурних засад розвитку суспільства, їх критичної оцінки. Здатність формувати і відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства, розуміння необхідності забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави продемонстровані, проте помітні деякі труднощі із висловлюванням власного ставлення щодо винесеної проблеми. Загалом відповідь на питання свідчить про достатній рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
	4	Знання в обсязі програми є глибокими, показано належне розуміння історії та культури України в цілому, головних етапів її розвитку. Здобувач вищої освіти характеризує визначальні явища та події у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах; загалом вільно володіє категорійно-понятійним апаратом сучасної історичної науки. Показано знання основних джерел, що репрезентують найважливіші здобутки класичної та сучасної історичної науки. Самостійно, логічно і послідовно здійснюються узагальнення та робляться висновки. Проте у здобувача вищої освіти виникають деякі ускладнення в процесі аналізу історичних подій та окремих фактів, що стосуються історичних та культурних засад розвитку суспільства, їх критичної оцінки. Здатність формувати і відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства, розуміння необхідності забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави продемонстровані, але спостерігаються труднощі при доборі аргументів для підтвердження власної думки. Загалом відповідь на питання свідчить про достатній рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
	3	Наявні знання основної частини програмного матеріалу з історії та культури України, але питання розкривається неповно, здобувач вищої освіти поверхнево характеризує визначальні явища та події у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах; наявні суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках. Категорійно-понятійний апарат сучасної історичної науки, яким оперує здобувач вищої освіти, обмежений; зустрічаються неточності у трактуванні понять і термінів. Знання основних джерел, що репрезентують найважливіші здобутки класичної та сучасної історичної науки, зводяться до простого їх перерахунку. Відповідь непослідовна, недостатньо самостійна, аргументація і оцінка історичних подій та окремих фактів, що стосуються історичних та культурних засад розвитку суспільства, слабка. Здатність формувати і відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства, розуміння необхідності забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави продемонстровані не достатньо. Загалом відповідь на питання свідчить про задовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
	2	Немає знань більшої частини програмного матеріалу з історії та культури України та головного фактичного матеріалу; здобувач вищої освіти поверхнево характеризує визначальні явища та події у різних історичних,

		<p>соціальних, культурних та ідеологічних контекстах; наявні грубі помилки в знанні фактичного матеріалу, що стосується історичних та культурних засад розвитку суспільства, у трактуванні історичних понять і термінів, які використовує здобувач вищої освіти. Знання основних джерел, що репрезентують найважливіші здобутки класичної та сучасної історичної науки, взагалі відсутні. Не продемонстровані здатність формувати і відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства, розуміння необхідності забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави. Відповідь несамотійна, безсистемна. Загалом відповідь на питання свідчить про низький рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.</p>
	1	<p>Здобувач вищої освіти демонструє мінімальне знання фактичного матеріалу, занадто поверхнево характеризує визначальні явища та події у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах; наявні грубі помилки в знанні фактичного матеріалу, що стосується історичних та культурних засад розвитку суспільства, у трактуванні історичних понять і термінів, які використовує здобувач вищої освіти. Знання основних джерел, що репрезентують найважливіші здобутки класичної та сучасної історичної науки, взагалі відсутні. Не продемонстровані здатність формувати і відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства, розуміння необхідності забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави. Відповідь несамотійна, безсистемна. Загалом відповідь на питання свідчить про незадовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.</p>
	0	<p>Відсутні знання програмного матеріалу; відповідь на питання білета помилкова, що не дає змоги оцінити формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.</p>